

ΤΟ ΘΕΡΙΣΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Διευθυντής και Συντάκτης ΙΩ. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Τιμή έκαστου φύλλου Λεπτά 15

Η ΕΠΙΒΛΕΨΙΣ

Είναι ευεργετικός ή δεν είναι ευεργετικός ο επιβαλλόμενος υπό των Ευρωπαίων έλεγχος επί των Κρητικών πραγμάτων; Καθ' ημάς είναι ευεργετικώτατος επί των οικονομικών άμα επισκοπήσωμεν τας μεγάλας και άτελευτήτους καταχρήσεις και σπατάλας τας όποιās ή Άρμοστεία εύθως άμα τή ιδρύσει της ήρξατο να διαπράττει, αίτινες είχαν τον τελικόν σκοπόν να καταστήσωσι τον ταλαίπωρον Κρητικόν λαόν πένητα και γυμνητεύμενον. Ούτε χώρον, ούτε καιρόν έχομεν να τας αναγράψωμεν τήμερον διά να πεισθή ό κόσμος πώς ό ιδρώς του πτωχού λαού διετίθετο. Πριν ζεσταθή ή καθέκλα έφ' ής εκάθησαν οι Άρμοστειοκοί αφήμαζαν τόν Κρητικόν Ταμειον με 6 χιλ. λίρες προφασιζόμενοι ότι βοηθήσει τούς καταστραμμένους με ζύλα δι' ών έξηλεύθησαν πραγματικώς αυτοί οι ίδιοι, οι και επί τουρκοκρατίας ζυλευόμενοι. Η ιστορία των ζύλων είναι μεγάλη και πρέπει να εξελιχθή.

Δέν είναι μικροτέρα ή ιστορία του δαπανηθέντος χρήματος επί 7 συνεχή έτη δια την άντάμειψιν δήθεν των αγωνιστών, ένφ' έδαπανάτο διά την διαφθοράν και την εξώνησιν των συνειδήσεων, ώστε να κατορθωθή να διαιρώνται οι Κρητες εις εθνικούς και άντεθνικούς, και να αποκηρύσσονται ως τοιοῦτοι οι εθνικώτεροι των Κρητών, είντες εις πᾶσαν περίπτωσιν διετράνωσαν τὰ έαυτών εθνικά αισθήματα υπέρλαμπρα και περιφανή. Ο κρητικός λαός ό πενόμενος δεν έννόησε και πρέπει να τόν έννόηση ότι με τώσας μεγάλας παροχάς προς Άρμοστάς και Άρμοστειακούς εκλεκτούς, δεν θα παρέλθουν πολλά χρόνια και θα ζωσθή, κατά τόν λεγόμενον, τήν βρουλιάν της πτώχειας. Ποδ ήκούσθη υπάλληλος (χάπτων άλλως μιās και ζύων τούς δυοχας) με 100 εικοτέφραγκα τόν μήνα; Έκτός του δνειδους, τόν όποιον προσέτριβον οι εξ Έλλάδος μετακληθέντες πικρολώνυμοι λειτουργοί, είντες δεν ήτχύνοντο να αυτοκαλούνται φρουροί του εθνικού αισθήματος, ένφ' διέπραττον άνήθικα και άθέμιτα όργια, υπό πᾶσαν έποψιν, τὰ όποια έν καιρῷ θα εξελιχθώσιν, άπερρέφων εκ του ιδρώτος του λαού υπερόγκους μισθούς, 40, 35, 30 λίρες κατά μήνα τόν παράπαν μη εκπληροῦντες ούδεμίαν εύγενή και ώφέλιμον άποστολήν.

Είναι ευεργετικός ό έλεγχος επί των διοικητικών, διότι είναι γνωστόν ότι πᾶσα κορυφή, πᾶς δικαιοῦχος και ικανός κρής, όστις δεν προσήλθε να

βαπτισθή εις τὰ δουλικά νάματα και να έντροφή εις τὰ τέλματα της Αύλης της Χαλέπας διατρανών τήν άφοσίωσίν του, παρηγωνίσθη, κατεδιώχθη, έπτερήθη μάλιστα του δικαιώματος του άσκειν τόν επάγγελμά του, όπως εκ του ιδρώτός του άποζη έντίμως. Άλλ' είναι ευεργετικός ό έλεγχος επί της δικαιοσύνης, διότι δεν θα βλέπη του λοιπού ένα Πρόεδρον, όλος ό κ. Τσαγκρής, να εκδίδη άποφάσεις και να δικαιολογῆται εις άμολογών ότι αι άποφάσεις εκείναι άπέτελου αίσχος δια τήν κρητική δικαιοσύνην, άλλ' επεβάλλοντο. Ούτε θα έχωμεν του λοιπού ένα Τσέλον ως Γεν. Εισαγγελία επιμένοντα και επιβάλλοντα τας ποινάς κατά τόν δοκούν του έν Χαλέπα Σπόνεχ διά μπιλιέτων τήν διαδικασίαν διευθύνοντος και τας ποινάς εις τόν Τσέλον υπαγορεύοντος. Επί πᾶσι τόν φουστάνι δεν θα έχη έπίδρασιν εις τήν εκδοσιν και άνατροπήν των δικαστικών άποφάσεων. Ο έλεγχος παντού εδώ είναι χρησιμώτατος. Εις τήν Τουρκίαν και Έλλάδα επιβληθείς δεν υπήρξε διά τὰ οικονομικά καταστρεπτικός, άλλά βεβαίως άναξιοπρεπής έθιξε τήν φιλοτιμίαν άνεξαρτήτων Κρατών.

Άλλ' εις ημάς, τί θίγει; δεν είμεθα υπό τήν εξουσίαν των Ευρωπαίων; δεν μάς διευθύνουν; δεν μάς όρίζουν; Διατί λοιπόν να μη ήμποδίζουν τούς άρπαγας και καταχραστὰς πών ιδρώτων του λαού, και να μη επιβλέπουν τούς καταπιεστὰς και σφαγιαστὰς των ελευθεριών και των πολιτικών θεσμών; Έχουσι μάλιστα καθήκον να τόν πράττωσιν. Ησυχάσετε λοιπόν, ώ καλοθεληται, και έχετε υπ' όψιν ότι ή αυθαιρεσία σας έπέφερε και τόν έλεγχον και θα έπέφερε δε, και τις οίδε, πόσα άλλα εις τόν τόπον δεινά, εάν ήθελον εισακουσθή αι καταχθόνιοι και άνειλικρινείς εισηγήσεις σας.

ΕΠΕΒΑΛΛΕΤΟ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ

Η διακοίνωσις των Δυνάμεων προς τούς Άρχηγούς της Έπαναστάσεως, ή γνωσθείσα από προχθές ένταῦθα, φαίνεται ότι κατετάραξε τὰ εύπαθή νεύρα, τώσον των οπαδών του διέτοντος έν Κρήτη συστήματος της άπολυταρχίας και της αυθαιρεσίας, όσον και των ένταῦθα διαφόρων συνηγόρων των. Και οι μὲν και οι δε έφραγτάσθησαν, ότι ό Κρητικός λαός ήτο υποχρεωμένος να άνέχηται των ελευθεριών του τήν στέρησιν και των δικαιωμάτων του τήν καταπάτησιν, διά μόνον τόν λόγον ότι εύρίσκεται εκεί ό υίός του βασιλέως των Έλλήνων! Καθ' όν χρόνον αι περί ελευθερίας του άτόμου ιδέαι προκαλοῦν άναστατώσεις και κλονίζουν εκ θεμελιών κράτη και καταρρίπτουν συστήματα επί αιώνας ύφιστάμενα, όσον τόν ρωσικόν, καθ' όν χρόνον ή ελευθερία του λόγου διά

ποταμῶν αἱμάτων ἐπιβάλλεται εἰς τὴν αὐθαίρετον ἐν Ρωσίᾳ ἀπολυταρχίαν, τὴν ὅποιαν ὀλίγοι στενοκέφαλοι σύμβουλοι παρὰ τὸ πλεονὸν ἐνὸς μονάρχου, ἀγεθοῦ μὲν τὴν προαίρεσιν, ἀλλ' ἀσθενικὸν ἔχοντος τὸν χαρακτήρα, ἐπεζητοῦν νὰ συνεχίσουν, ἢ στέρησις τῶν πλουτιμῶν τούτων δικαιωμάτων, καὶ ἡ ἐφαρμογὴ παρομοίων κυβερνητικῶν μεθόδων ἐν Κρήτῃ, εὐρίσκει ἐν Ἑλλάδι δικαιολογίαν ἀπὸ μερικοῦ ἀνελευθέρους ἀνθρώπους, ἀξιοῦντας νὰ φωτίσῃ τὴν κοινὴν γνώμην καὶ νὰ διαπλάσσουν τὰ ἤθη! Καὶ ἀκούομεν τώρα τὰς ὑστερικές κραυγὰς των, ὅτι ἡ Κρήτη ὑπεδουλώθη εἰς τοὺς ξένους, καὶ ὅτι ὁ ἀρμοστής κατέστη σκιά διὰ τοῦ ἐπιβαλλομένου ὑπὸ τῶν Δυνάμεων ἐλέγχου ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων. Ἄλλ' εἴαν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὑποδουλώσις ἡ ἐγγύσις τῶν Δυνάμεων περὶ ἀκεραίας ἐφαρμογῆς τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τῆς νήσου ἐν τῇ μέλλοντι ἀπὸ μερους τοῦ ἐντολοδόχου των, ἀφοῦ εὗτος ἕως σήμερον δὲν τὸν ἐσεδέσθη, ὡς μὴ ὤφειλεν, εἴαν πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ὡς σκιά πλέον εἰς τὴν Κρήτην ὁ ἀρμοστής, διότι αἱ Δυνάμεις, τῶν ὁποίων εἶνε ἐντολοδόχος, ἐννοοῦν καὶ διακηρύττουν, ὅτι πρέπει νὰ ἴηαι σεβαστὰ τὰ δικαιώματα τοῦ κρητικῆς λαοῦ, δικαιώματα κτηθέντα διὰ μακρῶν καὶ χαλεπῶν ἀγῶνων, τότε περιττὸν εἶνε νὰ νομιζώμεν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἄλλους ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους ὑπευθίνους τῆς στασιμότητος μας, τῆς κακοδαίμονίας μας, καὶ τῆς καρκινωδασίας μας εἰς τὰ ἔθνη ζήτηματα. Καθ' ὃν χρόνον ἄλλοι λαοὶ βεδίξουν μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος εἰς τὴν πρόοδον καὶ ζητοῦν νὰ διεκδικήσουν τὰ δίκαιά των, ὑπὸ φιλελεύθερα πολιτεύματα, ἡμεῖς τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐλευθεριῶν λαοῦ, οἷος ὁ κρητικὸς, ζητοῦμεν νὰ δικαιολογήσωμεν, ἀπλῶς διότι μένει ἐκεῖ ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως Γεωργίου. Καὶ μένει, ἐννοῶν νὰ διοικῆ κατὰ τρόπον αὐθαίρετον καὶ τυραννικόν, ζῆλων τὴν μέθοδον τοῦ μεγάλου Πέτρου! Ὅχι λοιπὸν, ὡ ἀγαθοὶ ἀνθρώποι. Ἄν τοῦ ἀρμοστοῦ τὸ ἠθικὸν κύρος προσβάλλει ἡ ἀπόφασις τῶν Δυνάμεων περὶ ἐποπτείας αὐτῶν διὰ τὴν ἐν τῇ μέλλοντι πιστὴν ἐφαρμογὴν τῶν κειμένων νόμων, τὸν τόπον ὅμως δὲν ὑποδουλῶναι εἰς κανένα. Ἐχομεν δὲ ἀπόλυτον πεποίθησιν, ὅτι εἴαν, διὰ τὰς γνωστοὺς λόγους, αἱ Δυνάμεις σήμερον δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἔνωσιν τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἡ διακοπὴ τοῦ ἀγῶνος, ἥτις μᾶς ἐνηγγέλθη ἀπὸ προχθὲς, εἶνε διακοπὴ προσωρινὴ καὶ θὰ συνεχισθῇ πάλιν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ ἐπαναστᾶται, χωρὶς νὰ ζητήσουν μεταρρυθμίσεις, ὅπως αὐταὶ αἱ Δυνάμεις ἀνομολογοῦν εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς διακοίνωσιν, ἀναγκάζονται νὰ κάμουν διακοπὴν τοῦ ἀγῶνος τῶν προσωρινῶν, ὑπεκόντες εἰς τὴν ἀνοικτήμονα καὶ μόνον βίαν. Ἀσφαλιζόντες ὅμως δικαιώματα, τὰ ὅποια εἶχον ἀποκτήσει διὰ τῶν πολυετῶν ἀγῶνων των, καὶ τῶν ὁποίων τὴν ἀφαίρεσιν ἀνελεπίστως κατάρθωσεν νὰ ἐπιτύχῃ ὁ βασιλικὸς πρίγκηψ, θὰ δύνανται νὰ συνεχίσουν τὸ πρόγραμμά των εἰρηνικῶς, ἄνευ νέων ἐσωτερικῶν κλονισμῶν καὶ ἐναστατώσεων, καὶ περὶ τούτου ἐγγυῶνται εἰς αὐτοὺς αἱ Δυνάμεις. Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι θὰ εἶνε ἰκαναὶ αὐταὶ νὰ τοὺς ἐμποδίσουν τοῦ νὰ ἐπιδιώξουν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔθνικου των προγράμματος ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ, διότι ἄλλως τε φρονοῦμεν, ὅτι ἡ πλήρωσις τῶν ἱστορικῶν νόμων, ἐάν ἔνιστε βραδύνη νὰ πληρωθῇ, δὲν μένει ὅμως ποτὲ ἀπραγματοποίητος καὶ ἀνεκπλήρωτος.

(Ἐκ τῆς «Ἑσπερινῆς» τῆς 24 Ὀκτωβρίου)

Ἡ ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Φαίνεται, ὅτι βλίνομεν πρὸς τὴν λύσιν τῶν ἐν Κρήτῃ ἀνωμαλιῶν, τὰς ὁποίας ἐπροκάλεσε τὸ κίνημα τοῦ Θερίσου. Οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ κινήματος, βλέποντες τὴν ἀνένδοτον στάσιν τῶν Δυνάμεων—τὴν

ὅποιαν δὲν ὑπέρχει ἀμφιβολία, ὅτι καὶ ἐνέπνευσαν καὶ ἐνάτειναν αἱ διαιρέσεις τῶν Κρητῶν καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ὁ ἀρχίσας μετὰ αὐτῶν—ἀπεφάσισαν, ὡς λέγεται, νὰ καταθέσουν τὰ ὅπλα, ἀφῶ ἐξασφαλίσουν ἐγγυήσεις τινὰς ὑπὲρ τῶν ἀγωνισθέντων μετ' αὐτῶν.

Ἄλλ' ἐνῶ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Θερίσου τὸ κίνημα φαίνεται, ὅτι εὐρίσκειται εἰς κατευνασμὸν καὶ ὕψαι, ἡ ἀγγελία, ὅτι αἱ Δυνάμεις ἀπεφάσισαν νὰ ὑπαγάγουν τὴν νῆσον εἰς αὐστηρὸν οἰκονομικὸν καὶ διοικητικὸν ἐλεγχον, φαίνεται, καὶ εὐλόγως, ὅτι ἐγέννησε δυσαρρεσκείας εἰς τὰς ταξείας τῶν ἀντιθερισιαστῶν, μανθάνομεν δὲ καὶ ἐξαγγέλλεται ἐκεῖθεν, ὅτι οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἐκκληρηγοὶ, οἱ μὴ μετέσχοντες τοῦ κινήματος, ἀπεφάσισαν νὰ καταστήσουν τὴν αἰπάνετασιν ἐνὸς κινήματος, οἷον εἰς διαμαρτυρίαν καὶ ἀντίστασιν κατὰ τῶν ἀπεφάσισαν τῶν Δυνάμεων.

Δὲν θέλομεν νὰ ἐξάρωμεν τί ἡ ἀπόφασις αὕτη ἔχει τὸ ἀντιφατικὸν πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε λεγόμενα ὑπὸ τῶν πολεμησάντων τὸ κίνημα τοῦ Θερίσου: ὅτι δηλ. τὸ σήκωμα οἰουδῆποτε ὄπλου καὶ οἰασῆποτε ἐπαναστάσεως ἀποτελεῖ καταφροσύνην. Ὅταν πρόκειται νὰ προαχθῇ ἡ ἔνωσις, δὲν θὰ εἰμεθα ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι θὰ συζητήσωμεν τὰς ἀντιφάσεις. Ὅλοι αἱ ἀντιφάσεις καὶ ὅλοι αἱ ἀνατροπαὶ οἰουδῆποτε θεωριῶν ἐπιτρέπονται ἐφόσον πρόκειται νὰ ἔλθῃ ἡ Κρήτη πλησιέστερα πρὸς τὸ ὄνειρόν της τὸ αἱματοδρόκτον, τὸ ὄνειρον ποῦ ἐνανεύρισαν οἱ θρηνοὶ, οἱ ἐνθουσιασμοὶ, αἱ κραυγαὶ, αἱ διαμαρτυρίαι, αἱ οἰμωγαὶ τῶν αἰώνων.

Ἄλλὰ δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ νὰ τενίσωμεν τὴν ἰδέαν, ἡ ὅποια κατέστη ἔμμονος εἰς ἡμᾶς: καὶ τὴν ὅποιαν ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν δὲν ἐπύξασμεν ἐξαγγέλλοντες εἰς πάντας τοὺς τόπους.

— Ἡ ἔνωσις τῆς Κρήτης θὰ ἐπιτευχθῇ καὶ θὰ ἐπιταχυθῇ μόνον διὰ τῆς ἐνώσεως καὶ τοῦ συντακτικῆς ὄλων τῶν Κρητῶν.

Ὅσα ἰδιότητε συζητήσεις καὶ ἄν γείνουν, ὁσηδῆποτε εὐγλωττία, ἀσπρη—τοῦ στόματος—ἡ μαύρη—τῆς πέννας—καταναλωθῇ, ἀδύνατος εἶνε ἡ κατανομή τῶν εὐθυνῶν καὶ ἀδύνατος εἶνε ἴσως καὶ ἡ ἐμμέροληπτος κρίσις. Ὅλοι ἔχομεν τὰς συμπαθείας καὶ τὰς προκαταλήψεις μας, τὰς ἐκτιμήσεις καὶ τὰς μὴ ἐκτιμήσεις μας, αὐτὰς ἢ ἐκείνας τὰς γνώμας περὶ τῶν προσώπων.

Ἄλλὰ καὶ κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀρνηθῇ, ὅτι ἡ Κρήτη ἠνωμένη, μία, ἀδιαιρετος, ἀδιάσπαστος, λησμονοῦσα τὰ προσωπικὰ πάθη καὶ τὰς διχονοίας της, εἶνε ἡ μόνη Κρήτη, ἡ ὅποια ἠμπορεῖ νὰ ἐπιβᾶλῃ τὸν σεβασμὸν εἰς τὴν Εὐρώπῃν.

Ἐπέρχουν ἴσως οἱ νομιζόντες, ὅτι τὸ Κρητικὸν ζήτημα θὰ λυθῇ εἰς ἐπισκέψεις, ὑποδοχὰς, παρατάξεις, προτάσεις, ἀτομικὰς φιλοφρονησεις. Ὅλα αὐτὰ δὲν ἔχουν καμμίαν σημασίαν πλέον. Εἶνε τόσον σημαντικὰ γεγονότα, ὅσον καὶ ἐν γεῦμα καὶ εἰς χωρὸς εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον τῶν ἀτόμων. Τὸ Κρητικὸν ζήτημα θὰ λυθῇ εἰς τὰ Κρητικὰ βουνά. Καὶ θὰ λυθῇ ἀσφαλῶς κατὰ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὅποιαν οἱ Κρητῆς, ἀφήνοντες διαιρέσεις, διχονοίας, πάθη, μίσση, δώσουν νὰ ἐννοηθῇ, ὅτι εἰς τὴν Κρήτην μία κυριαρχεῖ ἰδέα, μία γνώμη, ἕνας πόθος, μία ἀπόφασις:

— Νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἔνωσις!

Ἄν δὲν τὸ ἠνώησαν μέχρι τοῦδε, βλέποντες τὸν τόπον τῶν αἱματοκυλιόμενον καὶ σπαρασσόμενον ἀπὸ τὰς διαιρέσεις, αἱ ἧ ὅποιοι, μιλῶντες δυστυχῶς ὄλους τοὺς ἑλληνικοὺς ἀγῶνας, ἄς τὸ ἐννοήσουν βλέποντες τὰς Δυνάμεις ζητούσας νὰ ὑποβάλλουν αὐτοὺς εἰς νέας

πιέσεις, ἀκριβῶς διὰ τὸ μὴ ἐπιτρέψουν νὰ γαίνη ἡ κοινὴ συνένωσις, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἀσβεστοῦ κρητικῆς πόθου.

Ἐκ τοῦ «Ν. Ἀστειῶς»

ΔΙΑΤΙ ΔΕΝ ΠΑΡΑΙΤΕΙΤΑΙ;

Ἡ ἀπάντησις τῶν Δυνάμεων εἰς τὰ αἰτήματα τῶν ἐπαναστατῶν ἐγνώσθη χθὲς τηλεγραφικῶς ἐκ Χανίων διὰ ἐδόθη. Μία δ' ἐφημερίς ἡ «Ἀκρόπολις», ἐξ ἐκείνων αἰτίνας ἔχουσα τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον νὰ λαμβάνουν τὰς πληροφορίας τῶν ἀπαρτῶν τῆς αὐτῆς τῆς Χαλέπας, σχολιάζουσα τὸ τηλεγράφημα ἐκεῖνο, ἔγραψεν, ὅτι ὁ ἔλεγχος, τὸν ὁποῖον ἀπεφάσισαν αἱ Δυνάμεις νὰ ἐφαρμόσουν ἐπὶ τῶν εἰκοσιμικῶν καὶ τῆς διοικήσεως τῆς νήσου, ὑποδουλώνει ταύτην εἰς τοὺς ξένους καὶ ὅτι εἰς τοῦτο συνετέλεσε τὸ Θέρισον I. Πολλοὶ δὲ ὁμολογοῦμεν, ὅτι θαυμάζομεν τὴν συναδέλφον διὰ τὴν λογικὴν τῆς, ἀλλ' ἔρχονται περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν εὐαίρετα νὰ μὴ γελῶμεν, διὰ τὴν παιδικὴν ἀφέλειαν μεθ' ἧς συζητᾷ καὶ κρίνει τὰ Κρητικὰ πράγματα. Μία δὲ τοιαύτη περίπτωση εἶναι καὶ ἡ προκειμένη. Διότι καθεὶ ἄλλο παρά τὸ Θέρισον, καθεὶ ἄλλο παρά τοὺς ἐπαναστάτας, πρέπει νὰ αἰτιᾶται τὰς λογικὰς ἀνθρώπου, πᾶς φιλόπατρις Ἑλλήν, πᾶς ἀδέκαστος δημοσιογράφος διὰ τὸ ἀδιέξοδον τῆς ἐν Κρήτῃ καταστάσεως, καὶ τὴν περὶ ταύτης ἀπόφασιν τῶν Δυνάμεων. Οἱ ἐπαναστάται ἐζήτησαν γενικὴν ἀμνηστίαν ἀπὸ τὰς Δυνάμεις μὴ θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἐγκληματίας, ἐὰν ἐκήρυξαν τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔσων τῆς Κρήτης. Ἐζήτησαν ἀκόμη νὰ κρατήσουν τὰ ὄπλα εἰς τοὺς εἰκοσιμικῶν, διότι καὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶχον ἀκέραιον διατηρήσει εἰς προγενεστέραις ἐπεχᾶς, καθ' ἃς διετέλουσαν ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἀλλοθρησκου τυράννου, τὸ ἔχουσαν δὲ καὶ ὅλοι οἱ ἐλεύθεροί λαοί. Ὑπὲρ τοῦ δικαιώματος δὲ τούτου ἀπεφάσισαν ἤδη οἱ ἐπαναστάται ν' ἀμνηστῶν μέχρι ἐσχάτων, ψηφίσαντες διὰ βόης σχετικὸν ψήφισμα, ὅπερ ἡμεῖς πρῶτοι ἐσημοσιώσαμεν προχθὲς, χάρις εἰς τὴν ἔγκαιρον ἀποστολὴν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐν Χανίοις τακτικῆς ἀνταποκριτοῦ μας. Δὲν γνωρίζομεν ἀκόμη ποῖαι σκέψεις θὰ ἐπικρατήσουν εἰς τὸ Θέρισον τῶρα, ὅτε ἐδόθη ἡ τόσον ἐναγωνίως ἀναμενομένη ἀπάντησις τῶν Δυνάμεων, ἀπάντησις μὴ ἀνταποκρινόμενη πρὸς τῶν ἐπαναστατῶν τὰ αἰτήματα, ἀφοῦ εὖτε οἱ λιποτακτῆσαντες χωροφύλακες ἀμνηστεύονται, εὖτε τῶν ὄπλων ἡ διατήρησις εἰς τοὺς εἰκοσιμικῶν ἐπιτρέπεται. Φεβουόμεθα ὅμως, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ γενναῖον φρόνημα, ὅπερ ἀνέκαθεν διακρίνει τὸν ἀξιοπαθεῦντα ἐκεῖνον λαόν, ὅτι δὲν ἀπέχομεν πολὺ τοῦ νὰ εὐρεθῶμεν πρὸς τραπεζικῶν γεγονότων, διὰ τοῦ ὑπαιθύνους τῶν ὁπίων, ἡ μὲν ἱστορία πάντως θὰ χαραξῆ μίαν ἡμέραν τὰς μελανωτέρας σελίδας, τὸ δὲ ἐλεύθερον ἔθνος θὰ εὐρεθῆ εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ ἀδρότατον τίμημα. Καὶ ὅταν φέινεται πιθανὴ μία τοιαύτη τῶν κρητικῶν πραγμάτων ἔκβασις, βλέπομεν δὲ τὸν Ὑπατον Ἀρμοστὴν ἐπιμένοντα νὰ διοικῆ τὴν Κρήτην μετὰ ξένων συνυπάτων—διότι τοιοῦτόν τι σημαίνει ὁ ἐσωτερικὸς ἔλεγχος, περὶ οὗ ἀναφέρει τὸ τηλεγράφημα—δικαιούμεθα καὶ πάλιν νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν: Δικτὶ δὲν παραιτεῖται τῆς θέσεώς του καὶ δικτὶ δὲν ἀπέρχεται τῆς Κρήτης, καθ' ὃν χρόνον καὶ αὐτὰ τὰ ὅσα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς θυσιασθέντων, θὰ τρίζουν εἰς τοὺς τέφρους τῶν ἐκ φρίκης διὰ τὰ τελούμενα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του;

Ἐκ τῆς «Ἑσπερινῆς» τῆς 20 Ὀκτωβρίου

Ἡ ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ

Μετὰ 8 μηνῶν ἀγωνίαν καὶ πάλην, καθ' ἣν ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἀντετάχθησαν κατὰ τοῦ προγράμματος τῆς ἐνώσεως, τὸ ὅποιον προέταξαν οἱ ἐν Θέρισῳ ὡς σκοπὸν τῶν ἀγώνων τῶν, ἔρχονται τῶρα οἱ ἐπαναστάται ὑπέκριντες εἰς τὴν ἀπολυτὸν ἀνάγκην, εἰς τὴν ἀνωτέραν θέλησιν, εἰς τὴν ὁμόφωνον εὐρωπαϊκὴν ἀπόφασιν, νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα μετ' ἄλλοις καθορῶντες ὅτι ὁ σκοπὸς τῶν δὲν ἐπετεύχθη. Τίς πταίει; Πταίει πρῶτον ἡ Ἀρμοστεία, ἣτις ἐνέπαιξε τοὺς Κρητὰς καὶ τὸ Πανελλήνιον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐγκαθιδρύσεώς της ὅτι ἐργάζετο περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν κρητικῶν πόθων, ἐφ' ἡμέραν κατεδείχθη, ἐξ ὅλων τῶν σημείων, τὰ ὅποια μόνον οἱ τυφλωμένοι καὶ πεπυρωμένοι τὴν διάνοιαν δὲν διαβλέπουσι, μόνον οἱ δουλοφρονες καὶ παράσιτοι, μόνον οἱ ἀβλοκόλακες καὶ συμφεροντολόγοι, κατεδείχθη λέγομεν ἀριδῆλως πᾶσι τοῖς νοῦν ἔχουσι καὶ ἠθῶς σκεπτομένοις, ὅτι ἐξήνταε καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τὰς δυνάμεις κάτωθεν ἀνωθεν καὶ ἀνωθεν ὅπως παγιώτῃ τὴν Ἀρχὴν τῆς καὶ ἀπολαμβάνει ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον χρόνον τὰς πλουσίας παροχὰς, ἃς ἀκράτος, ἀλλὰ καὶ τριπλῶς ἐνθουσιαστικῶς ἀσυνείτους τῆ παρέσχεν.

Πταίει δεύτερον ἡ περιώνυμος Βουλὴ, ἣτις καταρτιζομένη διὰ τῶν περιόδων καὶ ἐπικλήσεων τοῦ Πρίγκητος ἀνὰ τὴν Νῆσον εἰς τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν, ὅστις θεωρεῖ αἰσχρὰ κατὰ τὴν φράσιν του, νὰ ἀντιπροσωπεύονται αἱ Ἐπαρχίαι αἰ ἠρωϊκῶς μάλιστα, ἀπὸ ἀνθρώπων ἐπὶ 30ετίαν ἕλην ἀντιπροσωπεύσαντες τὸν τόπον ἐντίμως, ἀφιλοκερδῶς, πατριωτικῶς, ἐθνικῶς, ὡς μαρτυροῦσι τὰ πολιτικὰ χρονικά τῆς Κρήτης καὶ ἡ συνοδεύοντα αὐτοῦς ἐπι πενία.

Πταίει ὀλιγώτερον ἡ ἀρμοστειακὴ μερὶς τοῦ κρητικῆς λαοῦ, ὅστις ὑπεταγῆ τυφλῶς εἰς τὰς εἰσηγήσεις τῆς Ἀρμοστείας καὶ ἐτίθη εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐκλεκτῶν τῆς κνωδάλων, ἅτινα ἤγαγον τὸν λαόν νὰ ἀλληλοσπαράτῃτε χωρὶς νὰ σκεφθῆ ἀπὸ ποῖα ἐλατήρια τὰ πολιτικὰ ταῦτα κνωδάλα ὤρμωσαν. Ἀλλὰ πταίει πρῶτιστως ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις, τοῦ κ. Ράλλη, ὅστις οὐ μόνον δὲν ἔθεσεν ἕκαστον εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλὰ καὶ ὑπεστήριξε τὴν ὑποταγὴν τοῦ κρητικῆς λαοῦ εἰς τὴν ἀρμοστειακὴν δεσποτείαν, συνέστησε καὶ κατώρθωσε τὸν ἀλληλοσπαραγμὸν του διὰ τῶν ἀντεπαναστατῶν σκληρόνας τὰ δεσμά τῆς δουλείας του καὶ ἀπειπολήτας τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν ἐν Κρήτῃ χάριν τοῦ πρωθυπουργικῆς χαρτοφυλακίου καὶ χάριν τῆς δυναστικῆς εὐμενείας! Ὁ θυμοειδὴς οὗτος ἀνθρώπος ὁ καυχώμενος, ὅτι εἶχε τὰς φλέβας πεπληρωμένας ἐξ ἐθνικοῦ ἀρτηριακοῦ χυμῆτος, ἐζήτησε νὰ πείσῃ τὸν κόσμον ἅπαντα τὸν ὑπόδουλον ἐλληνισμόν, ὅτι ἡ Ἀρμοστεία ἐν Κρήτῃ προοικονομῆσε τὸ σάβανον τοῦ ὅλου ἐλληνισμοῦ, ἠνοιξεν φαίνεται τὰς φλέβας τοῦ ταύτης χάριν τῆς Αὐλῆς καὶ ἔχυσεν ὅλον τοῦ ἀρτηριακὸν αἷμα, καὶ δὲν τοῦ ἀπέμεινε παρά μόνον αἷμα

φλεβικόν διά νά αναπνέη.

Πταίουν τὰ πολιτικά κνώδαλα τοῦ Πατρινοῦ Μέμου ὑπὸ τὴν εἰσήγησιν καὶ τὴν προεδρείαν τοῦ ὁποῦ ἤδη τυγκροτοῦσι τὰς συνελεύσεις καὶ συντάσσουσι τὰ διαμρτυρίας των κατὰ τῶν μελλουσῶν νά εἰσχυθῶσι μεταρρυθμίσεων καὶ κατὰ τῆς Ευρωπαϊκῆς ἐπιβλέψεως. Χύνουσι δάκρυα κροκοδήλου καὶ θρη φδοῦσιν οὐχὶ δι' ἄλλο παρά διότι διὰ τῶν μεταρρυθμίσεων καὶ τῆς ἐπιβλέψεως θέλει φραχθῆ αὐτοῖς ἡ ἰδὸς τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν ὀργίων. Μεταβληθέντες εἰς ἡρωϊκούς, πειρῶνται, γενόμενοι ἤδη ἄγαν πατριῶται νά πείτῳσι τοὺς ἐπαναστάτας νά μὴ καταθέσωσι τὰ ὄπλα. Καί, ἐνῶ, ἕως τώρα, δὲν ἄφησαν μέτρον νά μὴ τὸ μεταχειριθῶν κατὰ τῆς ἀρτεως τῶν ὄπλων χάριν ἐθνικῶν σκοπῶν, τῶρ δὲν ἀφίνουσι μέτρον νά μὴ τὸ μεταχειρίζωνται κατὰ τῆς καταθέσεως αὐτῶν χάριν τῆς ἀρμοστειακῆς ἀξιώσεως καὶ χάριν τῆς εὐτελοῦς καὶ ἐξουτελιστικῆς τῆς ὑποστάσεως.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ προθυμία μεθ' ἧς οἱ ἐπαναστάται προσφέρουσι καὶ καταθέτουσι τὰ ὄπλα ὑπακούσαντες εἰς τὸ κέλευσμα καὶ τὰς προτροπὰς τοῦ Προεδρείου τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως, ὅπως ταῦτα ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς Ευρωπαίους, ἀποδεικνύει μίαν ἐπιφορὰν ὅτι ὁ λαὸς, μὲ ὄλα τὰ χαρακτηριστικά αὐτῶν φιλοπόλεμα ἐθνικὰ καὶ μὲ ὄλην τὴν ἐξιδιασμένην στοργὴν τὴν ὁποῖαν τρέφει πρὸς τὰ ὄπλα, ἄτινα ἐχρησίμευσαν πολλάκις εἰς αὐτὸν πρὸς ἀνακούφισίν του ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς τυραννίας, ἀποδεικνύει λέγομεν τὸ νομοταγὲς καὶ τὴν εὐπειθειαν τοῦ χαρακτῆρος του. Δὲν εἶναι εὐκόλον νά ἀφοπλίση: ἕνα λαὸν ἄτακτον καὶ φιλοπόλεμον, ὡς εἶναι ὁ Κρητικὸς, ἐν ἡμέραις οὐτῶν τὸ μέλλον εἶναι δυστυχῶς ἀκόμη σκοτεινόν. Ἀλλὰ ὑπεράνω παντὸς ἄλλου λόγου καὶ ἐγωῖσμοῦ οἱ ἐπαναστάται θέσαντες, τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος, ἐκρίναν εὐλογον νά ὑπακούσωσιν εἰς τοὺς Ευρωπαίους ἀναβαλόντες καταλλήλου καιροῦ παρουσιασθησομένου νά διεκδικήσωσι τὰ ἐθνικὰ αὐτῶν δίκαια ἐλπίζοντες νά ννεύση δικαιοτέρος ἄνεμος καὶ νά ἐμπνεύτῃ δικαιοτέρα καὶ φιλανθρωπότερα αἰσθηματα εἰς τοὺς ὑψηλοὺς ἡμῶν κηδεμόνας. Δὲν ἐμφιβάλλομεν ὅτι ὀψέποτε παρουσιασθῆ ἡ κατάλληλος ὥρα, ἥτις ἄς εὐχηθῶμεν νά ἦναι προσεχῆς, αὐτὴ θὰ εὐρῆ ὄλους τοὺς Κρητας ἠνωμένους καὶ ὁμοφώνους ἀπέναντι τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος. Αἱ σημερινὴ διαιρέσεις καὶ διχοστασίαι, αἰτινες, ὡς μὴ ὄρειλε, παρετηρήθησαν μεταξύ τοῦ λαοῦ ὀφείλονται βεβαίως εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν ἐχόντων συμφέρον νά διατηρηθῆ ἡ κατάστασις αὐτῆ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο χρόνον.

Ἄν ἔλειπον αἱ ἐνεργείαι αὗται, διαιρέσεις ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος δὲν θὰ ὑπῆρχον ἐν Κρήτῃ. Εἶναι τὸ μόνον ζήτημα εἰς τὸ ὁποῖον ὄλαι αἱ γνώμαι ὄλαι αἱ ἰδέαι καὶ πεποιθήσεις συγκεντροῦνται. Οὐδεμία δύναμις εἶναι ἀρκούντως ἰσχυρά, ὥστε νά κλονίσῃ τὰς πεποιθήσεις ταύτας. Ἐν τῷ μεταξύ νομίζομεν ὅτι θ' ἀπαλλαγῆ ὁ τόπος ἀπὸ τὰ κακὰ τῆς ἀρμοστειακῆς κακοδιοικήσεως, ἥτις ἐπὶ 8 ἔτη ἤδη ἐβασάνισεν ἀληθῶς αὐτόν, καὶ τὸ νομίζομεν μετ' ἀκραδάντου πεποιθήσεως διότι αἱ Προστάτιδες Δυνάμεις ἀνεγνώρισαν τοῦλάχιστον ὅτι ἀπαλλάξασαι ἡμᾶς τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ, δὲν ἐννοοῦσι νά μᾶς ἀφήσωσι νά διατελοῦμεν τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν ἀποκτηνωτικὴν κατὰστασιν εἰς ἣν τὸ τέως ἀρμοστειακὸν σύστημα μᾶς ἔφερε.

Βεβαίως ὁ κρητικὸς λαὸς πρέπει ν' ἀνανήψῃ καὶ νά ἐξεγερθῆ τοῦ ληθαργου παρακολουθῶν μὲ ὄμμα λυγκῆως τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος του, ὁῖοι πιθανόν νά ἐξεύρωσι τρόπον νά διοιευθῶσι καὶ πάλιν τὰ συμφέροντά του οἱ ἐχοντες πρὸς τοῦτο συμφέρον περιστάσεως δοθείσης. Ὁ λαὸς πρέπει νά ὀφείλῃται ἀπὸ τὰς ἐπερχομένας περιστάσεις, αἰτινες δημιουργοῦνται καὶ αὐτόματοι πολλάκις ἐπερχομαι. Ἀλλ' αἱ ἀντίθετοι καὶ μὴ εὐνοϊκοὶ περιστάσεις δὲν ἄγρουσι ποτὲ τοὺς λαοὺς εἰς αὐτοκτονίαν. Ἡ ἐλπίς τρέφει τοὺς λαοὺς καὶ τὰ ἔθνη. Αὕτη ἔμεινε μονη εἰς τὸν πυθμένα τῆς πυξίδος τοῦ Ἐπιμηθέως.

— Αὐριον λήγει ἡ προθεσμία ἡ ταχθεῖσα ὑπὸ τῶν Ευρωπαϊῶν πρὸς παράδοσιν τῶν 800 ὄπλων ἐκ μέρους τῶν ἐπαναστατῶν. Ἀλλὰ ἡ προθεσμία αὕτη βεβαίως θὰ παραταθῆ, διότι δὲν εἶναι δυνατόν εἰς τόσον ὀλίγας ἡμέρας νά συναχθῶσι τῶν ἐπαναστατῶν διασκορπισμένων ὄντων εἰς τὰ πέρατα τεσσάρων ἐπαρχιῶν, ὧν αἱ ἀποστάσεις δὲν εἶναι πολὺ σύντομοι. Πλὴν τούτου οἱ ἐπαναστάται ἔδει νά φωτισθῶσι περὶ τοῦ ζητήματος καὶ ἀπρητέτο πρὸς τοῦτο βεβαίως καιρὸς τις. Ἡδὲ οἱ πλείστοι τῶν Ἀποκορωνιτῶν καὶ πολλοὶ τῶν Κυδωνιατῶν προσῆλθον εἰς Θέρισον καὶ κατέθηκαν αὐτὰ, συνέρχονται δὲ καθ' ἐκῆστην. Εἰς τὰς ἐπαρχίας Κισσάμου καὶ Σελήνου ἐπίσης θὰ τὰ καταθέσωσι προθύμως ὡς ἐδήλωσαν εἰς τὸν κ. Βενιζέλον μεταδάντα πρὸς τὸν σκοπον τοῦτον εἰς Κίσαμον. Πᾶσαι λοιπὸν αἱ ἐνεργείαι τὰς ὁποίας ἀπὸ τὰ Χανία ἐπεχείρησαν τὰ στενωδῶς προσκείμενα εἰς τὴν Ἀρμοστείαν ὄργανα νά ἐνεργήσωσι παραδόξως ὄλας ματαιώσωσι τὴν παράδοσιν τῶν ὄπλων ἀπέτυχον. Αἱ παραδοξολογίαι δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον μόνων τῶν εὐτελῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἀναιδῶν.